

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра легкої атлетики з методикою викладання

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: «ПІДГОТОВКА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ДО САМОСТІЙНИХ
ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ У ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ І
ПОЗАШКІЛЬНОЇ РОБОТИ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ»

Виконав: студент 2 курсу, групи FK1-M20
спеціальності 014 Середня освіта (Фізична культура)
Чорномаз Богдан Анатолійович
Керівник: Гурман Л. Д., кандидат педагогічних наук,
доцент
Рецензент: Юрчишин Ю. В., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Кам'янець-Подільський – 2021 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	8
1.1. Організація самостійної роботи учнів у психолого-педагогічній літературі.....	8
1.2. Вікові особливості молодших школярів та міркування їх самостійної спортивної роботи.....	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	33
2.1. Методи дослідження.....	33
2.2. Організація дослідження	33
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	36
3.1. Зміст, методи і форми організації самостійної фізичної діяльності молодших школярів у позашкільній і позакласній роботі.....	36
3.2. Методика орієнтування учнів на самостійну роботу в процесі фізичного виховання.....	49
3.3. Підсумки результатів дослідження	57
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	65

ВСТУП

Актуальність теми. Науково-технічна революція суттєво змінила характер праці та спосіб життя сучасних людей. «Автоматизація виробничих операцій, удосконалення побутового обслуговування, надлишок інформації через засоби масової інформації призвели до різкого зниження фізичного навантаження та рухової активності людей у процесі професійної та побутової діяльності» [10, 13]. Недостатня фізична активність також впливає на дітей. Це не тільки становить серйозну загрозу їх здоров'ю, але й створює серйозну загрозу для формування майбутнього організму та його гармонійного розвитку. Ця ситуація призводить до зниження їх фізичної та розумової працездатності.

На жаль, за словами Мейксона Г. Б., «Більшість учнів мають фізичну активність лише на уроках фізичної культури двічі на тиждень, тільки для того, щоб отримати позитивну оцінку. Тому, щоб вирішити цю проблему, щоб активізувати фізичну активність учнів і захистити їх від нависаючої низької мотивації, лише зусилля вчителя фізичної культури буде недостатньо» [27]. Виховання у дітей інтересу, формування звички до занять спортом у школі та поза нею потребує спільних зусиль усього педагогічного колективу та батьків. Характерним для періоду розвитку сучасної освіти є всебічне прагнення до вдосконалення всієї системи загальноосвітньої школи [50]. Особливу роль у цьому процесі відіграє проблема формування пізнавальної діяльності учнів, самостійного мислення та дій, вміння самостійно поповнювати знання, а також формувати уміння і навички.

Дослідження Бабанського Ю. К., Данилова М. О., Єсипова Б. П., Підкасистого П. І., Шалімової Т. І., Онищука В. О. та інших показують, що «одним із головних напрямків освіти є систематична самостійна робота, залучення учнів до самостійної пошукової діяльності, впровадження в навчальний процес різні види самостійної діяльності» [38].

Самостійна робота є одним із визнаних та ефективних методів навчання, тому різноманітність її аспектів постійно привертають увагу дослідників. Зокрема, вивчається мета, завдання та функції самостійних робіт, розглядаються їх класифікація та організаційні умови навчання. Значний внесок у розвиток викладання з цих питань зробили Голант Є. Я., Дайрі Н. Г., Стрезікозін В. П. Нечисленні дослідження навчання та методик організації самостійної роботи розглядають в початковій школі (Моро М. І., Коваль Н. С., Аквілева Г. М., Вапняр Н. Ф., Качалко В. Б.).

У практичній роботі вчителі початкових класів, часто надають різне значення поняттю «самостійність». Керуючи ним, вчитель має на меті або бажання учня виконати завдання самостійно, не потребуючи допомоги [7]; або здатність учня подолати труднощі на шляху до кінцевої мети, а не замінити її проміжною. [27]; або дитина проявляє ініціативу та творчість [21]; або учень бажає діяти незалежно від інших [44]; або його здатність критично оцінювати зроблене.

Найбільш сприятливі умови для стимулювання та розвитку пізнавального інтересу виникають, коли вчитель не викладає готовий матеріал, а організовує самостійні завдання для учнів. «Без правильно організації самостійної роботи, неможливо успішно розвивати пізнавальні здібності учнів, спостережливість, пам'ять, творчу діяльність тощо» [47]. Самостійна робота дозволяє диференційовано підійти до навчання та поглибленого вивчення індивідуальних особливостей кожного учня. Крім того, «самостійна робота підвищує інтерес учнів до навчальних предметів, розвиває їхню ініціативу та ентузіазм, сприяє зменшенню навантаження під час виконання домашнього завдання» [74, с. 23]. Використання різних типів самостійних завдань допомагає вчителю творчо підходити до побудови навчального процесу.

У формуванні в учнів досвіду самостійної фізичної діяльності в атмосфері загального інтересу має не лише цінність для розвитку та здоров'я, а й поєднує процес навчання, виховання та стимулювання пізнавальних потреб. Під час навчання в початковій школі «вчителі повинні залучати учнів молодших класів систематично займатися фізичними вправами, брати участь у позакласних і

позашкільних спортивних заходах, самостійно виконувати завдання різної складності» [78, с. 27].

Виховання звички до систематичних фізичних навантажень органічно пов'язане з культивуванням інших позитивних звичок, таких як, наполегливість, дисциплінованість, організованість і вимогливість до себе. Тому виховання самостійності у учнів до занять спорту має бути невід'ємною частиною всієї виховної роботи в школі, сім'ї, громадських організаціях.

Спортивна діяльність учнів початкової школи протягом дня, доповнюється формами самостійних занять, такими як, рухлива перерва, фізкультхвилинка, активний відпочинок, домашні завдання з фізкультури. Але цих форм роботи недостатньо, щоб забезпечити необхідний обсяг рухової активності учнів початкової школи. Тому на сьогодні є актуальною проблема пошуку шляхів збільшення рухової активності дітей молодшого шкільного віку. Самостійні фізичні заняття і є однією з форм організація цього процесу.

Шукаючи способи організації самостійних занять фізичних вправ дітей, необхідно враховувати особливу цінність і привабливість для них ігрової діяльності. Ігри можуть вирішувати цілий комплекс важливих завдань для роботи з учнями: задоволення їхніх спортивних потреб, навчання контролю та володіння своїм тілом, розвиток фізичних якостей, розумових і творчих здібностей тощо.

Багато вчених присвятили себе дослідженням для пошуку шляхів підвищення ефективності фізичного виховання дітей та підлітків. У дослідженнях Волкової Л. В., Дубогай О. Д., Круцевич Т. Ю., Куца О. С., Шияна Б. М. наведено підґрунтя для вдосконалення системи фізичного виховання дітей шкільного віку. Петровська Т. В., Москаленко Н. В., Веселова В. В. та ін. займаються диференціацією спортивних досліджень, Козацька С. М., Симон Н. А., Сухарев А. Г., Шиян Б. М. та Хайрулліна Д. Р. займаються дослідженням фізичного виховання в системі самостійних занять учнів молодших класів.

Останнім часом відбулися позитивні зміни в методиці самостійної роботи на заняттях з фізичного виховання, особливо розширення видів самостійних вправ і завдань, що вигідно не лише тим, хто тренує навички, а й розвиває пізнавальну

діяльність. Існує багато різних способів постановки самостійних завдань. Все більше вчителів починають вдаватися до диференціації самостійної роботи. Водночас обмеженість безпосереднього спілкування вчителя з учнями іноді призводить до того, що самостійною роботою молодших учнів стає важко керувати та втрачається чіткий напрям.

Проте дотепер наукова система самостійних фізичних вправ, орієнтованих на оздоровлення, з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дітей, недостатньо вивчається. Це визначає актуальність її дослідження. Питанням дослідження є необхідність створення системи організації самостійної фізкультурно-оздоровчої роботи з метою оздоровлення та поліпшення фізичного стану дітей молодшого шкільного віку.

Актуальність проблеми та недостатня розробленість як в теорії, так і на практиці зумовили вибір теми: «Підготовка молодших школярів до самостійних занять фізичними вправами у процесі позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання».

Об'єкт дослідження – фізичне виховання учнів початкових класів.

Предмет дослідження – способи керівництва самостійними заняттями з фізичного виховання учнів у процесі позакласної і позашкільної роботи.

Мета дослідження – дослідження особливостей організації самостійної фізичної діяльності молодших школярів у процесі позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати стан розвитку проблеми організації самостійної фізичної діяльності учнів у психолого-педагогічній і методичній літературі.

2. Охарактеризувати вікові особливості молодших школярів та їх урахування під час проведення самостійної роботи з фізичного виховання.

3. Обґрунтувати способи керівництва самостійною фізичною діяльністю учнів початкових класів у процесі позакласної і позашкільної роботи з фізичного виховання.

4. Експериментально перевірити ефективність розробленої методики у практиці роботи початкової школи.

Методи дослідження: аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури; бесіди; спостереження за навчально-виховним процесом у початковій школі; аналіз сучасного педагогічного досвіду; теоретичне узагальнення; педагогічний експеримент; опитування учнів; кількісний та якісний аналіз отриманих результатів.

Практичне значення одержаних результатів полягає в аналізі підготовки школярів молодшого шкільного віку до самостійних занять з фізичного виховання.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 5-6 жовтня 2021 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 72 сторінках, з яких 64 основного тексту, вона містить 2 таблиці та 2 рисунки. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, зі списку 79 використаних літературних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

Тому самостійна робота в початковій школі є необхідною частиною навчального процесу. Його роль, зміст освіти, положення в навчальному плані, тривалість, методи керівництва залежать від мети навчальної діяльності, конкретної ситуації та рівня підготовки студентів.

Сучасна педагогіка розуміє самостійну роботу з кількох точок зору і визначає це поняття як широкий (починаючи з усних відповідей учнів на запитання вчителя) або вузький (коли учні вносять особисті та творчі речі). Ми визначаємо поняття «самостійна робота» як навчальна робота, яка виконує свої завдання в конкретний час без безпосередньої участі вчителів. При цьому учні свідомо прагнуть досягти поставлених у завданні цілей, власними зусиллями в тій чи іншій формі висловлюють результати своїх дій. Відповідно до цього визначення до поняття самостійної роботи ми відносимо навчальні завдання, які виконуються самостійно учнями.

Структурно самостійна робота студентів складається з трьох етапів – підготовки, виконання та перевірки. Тому структура самостійної роботи включає аналіз завдань, пошук рішень, планування роботи, виконання завдань, перевірку та оцінку результатів виконання роботи. Окремі види самостійної роботи можуть містити всі або частину цих етапів, а ефективність самостійного розвитку учнів початкової школи залежить від наявності в завданні найбільшого структурного елемента самостійної роботи.

Систематичне використання самостійної домашньої роботи для залучення учнів до активної фізичної діяльності є одним із основних напрямків, що активізують форму позакласної та позакласної роботи. Тому самостійні домашні завдання є ефективним методом фізичного виховання початкової школи, який може підвищити інтерес учнів до предметів, розвинути їх ентузіазм. Використання самостійних форм рухової активності сприяє формуванню самостійності як риси характеру молодших школярів.

Самостійні заняття з фізичної культури учнів проводяться індивідуально (ранкова гімнастика) або колективно (ігри, змагання). Основними вимогами автономних фізичних вправ є: щоденні регулярні заняття; дотримання гігієнічних вимог до одягу та взуття; врахування поєднання фізичних вправ і факторів загартування; правильне використання руху, поєднання дихання і руху; правильна фізична активність; використання самоконтроль. Для здійснення самостійного навчання молодших школярів необхідно систематично займатися спортом, а для учнів початкових класів необхідно проводити щоденну спортивну практику. Незалежність виникає внаслідок повторення певної поведінки та поведінки.

Основною функцією позакласної та позакласної роботи є створення максимально сприятливих умов для виховання формальних класних звичок, сприяючи тим самим впровадженню спортивної культури. У позакласній роботі закріплювати й удосконалювати вправи та знання, отримані з фізичної культури. При поступовому розвитку навичок фізичних вправ вчителі повинні виконувати вправи самостійного виконання лише після опанування ними на уроці; для самостійної практики для розвитку фізичної підготовленості учні повинні вміти контролювати власну поведінку та оцінювати правильність виконання; самостійно навчання Основним моментом фізичних вправ є набуття навичок організації самостійної діяльності.

Організація самостійних занять студентів включає: підвищення рівня теоретичних знань зі спорту, підготовку до виконання стандартів програми фізичного виховання, фізичної підготовленості, удосконалення спортивних умінь і навичок, набутих на необхідних курсах. У самостійних класах удосконалюється не тільки фізична підготовка дітей, а й виховуються такі моральні якості, як працьовитість і самодисципліна.

Важливою вимогою для виконання цих завдань у навчальному процесі є отримання знань про самостійні прийоми фізичних вправ у режимі щоденних вправ, забезпечення тісного зв'язку навчання, позакласної роботи та позакласної роботи з фізичного виховання учнів початкової школи, дотримання основні принципи фізичних вправ, учні Будьте чесними та надійними, проявляйте

ініціативу до тренувань, дотримуйтесь цілей, долайте труднощі, розуміння дітьми справжньої «перспективної лінії» свого фізичного розвитку та фізичної підготовленості.

Основними формами самостійних занять з фізичної позакласної та позакласної роботи є ранкова гігієнічна гімнастика; денна гімнастика; здорова ходьба; заняття з гімнастики; фізкультхвилинки; фізкультурні перерви; фізкультурно-масові заходи (гуртки та курси фізкультурного відділення); спортивні змагання; спортивні свята . Дні здоров'я та спорту; ранкова зарядка та гімнастика; самостійні фізичні вправи за місцем проживання.

З метою перевірки вищезазначеного теоретичного положення було проведено експеримент з формування добровільної спортивної діяльності молодших школярів. Із запровадженням систем позакласної роботи на різноманітних спортивно-оздоровчих заняттях продовжує збільшуватися автономність учнів. Результати експериментального дослідження підтвердили правильність гіпотези. Це доводить ефективність розробленої методики самостійного домашнього завдання для підвищення ефективності фізичного виховання в позакласній та позакласній роботі учнів початкової школи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абаев А. М., Дзуцев Э. С. Об актуальности формирования адаптивной развивающе-компенсирующей образовательной среды учреждений дополнительного образования детей. Научные проблемы гуманитарных исследований. 2012. №3. С. 57-63.
2. Абаев А. М. Условия формирования образовательной среды физкультурно-спортивных учреждений дополнительного образования детей. Дискуссия. №5 (13). 2011. С. 94-99
3. Ажиппо О. Ю. Роль і місце фізичного виховання школярів у формуванні навичок здорового способу життя. Педагогіка та психологія. 2015. Вип. 47. С. 290-300
4. Андрієвський Б. М. Проблеми готовності шестирічних дітей до навчання в школі. Педагогічний альманах : [збірник наукових праць] Херсон : РПО, 2010. Вип. 5. С. 7
5. Ашмарин Б. А., Завьялов Л. К., Курамшин Ю. Ф. Педагогика физической культуры: учеб. Пособие. Санкт-Петербург : Ленинградский государственный областной университет. 2015. 352 с.
6. Безверхня Г. В. Формування мотивації до самовдосконалення учнів загальноосвітніх шкіл засобами фізичної культури і спорту: Методичні рекомендації для вчителів фізичної культури. Умань, 2003. 34 с..
7. Бойченко С. Організація самостійної роботи учнів на уроках в малокомплектній школі. Початкова школа. 2004. № 1. С. 51-53.
8. Бордюг Н. Вивчення позитивного ставлення учнів основної школи до уроків фізичної культури. Здоров'я та фізична культура. 2006. №4. С. 12-13.
9. Борисенко А.Ф. Система фізичного виховання учнів початкових класів. Початкова школа. 2001. Вип. 5. С. 30-32.
10. Борисик В. Формування фізичних якостей учнів. Здоров'я та фізична культура. 2006. №8. С. 9-11.

11. Боровська Т. В., Ахметов Р. Ф. Теоретико-методичні засади розвитку фізичних здібностей в учнів молодшого шкільного віку. Студентська спортивна наука : зб. наук. праць I Всеукр. студентської наук.-практ. конф. Житомир : Вид-во «Рута», 2015. С. 39-44
12. Буряк В. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра. Рідна школа. 2001. № 9. С. 49-51.
13. Васкан І. Стан і формування в школярів інтересу до фізичного виховання та спорту. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2012. Вип. 4. С. 247-252
14. Васьков Ю. В., Пашков І. М. Уроки фізкультури в 1-4 класах. Харків : Торсинг, 2003. 208 с.
15. Власюк О. О. Науково-педагогічні основи організації самостійних занять фізичними вправами дітей молодшого шкільного віку. Львів : Лонмію, 1999. 112 с.
16. Ведмеденко Б. Ф. Особливості педагогічної технології виховання інтересу в учнів до занять фізичною культурою. Фізична культура в школі. 2004. №3. С. 22-23.
17. Вілігорський О. М. Аспекти забезпечення мотивації до занять фізичними вправами у молодших школярів. Вісник державного педагогічного університету. Чернівці, 2008. Т.2. С. 38.
18. Вовканчик Л. С. Вікова анатомія і фізіологія : навч. посіб. для практик. занять. Львів : ЛДУФК, 2016. 18 с.
19. Галай М. Д. Рухливі та спортивні ігри як основний засіб фізичного виховання для дітей молодшого шкільного віку. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 3К (110). С. 137-140
20. Глазирін І. Д. Основи диференційованого фізичного виховання: [монографія]: Відлуння-Плюс, 2003. 352 с.

21. Гринько О. Самооцінка учнів – засіб пізнавальної самостійності. Рідна школа. 1998. № 5. С. 72-78.
22. Грицюк С.А. Анатомо-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку як основа розвитку їх рухової активності. Наукове періодичне видання. Київський науково-педагогічний вісник. 04108, м. Київ, а/с 62 Науковий журнал Вип. 1. 2014. 32 с.
23. Даниленко Г. М. Соціально-гігієнічні особливості адаптації дітей до основної школи. Гігієна населених місць : зб. наук. праць. Київ, 2007. Вип.49. С. 339-341.
24. Донской Д. Д. Законы движений в спорте. Очерки по теории структурности движений. 2-е изд., стереотип. Москва : Норма, 2015. 178 с.
25. Дубогай О. Мотивація до занять фізичними вправами. Здоров'я та фізична культура. 2006. №1. С. 17-19.
26. Дубогай О., Очагегуєва І. Моніторинг оздоровчо-виховно процесу у молодших школярів. Тези допов. 4-ї Міжнар. наук. конф. «Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації і спортивної медицини та реабілітації». Київ : 2000. 365с.
27. Єрмакова С. С. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. пр. Харків : ХХІІІ, 2001. Вип. 5. С. 13-17
28. Жидков С. П., Лоза Т. О. Вплив рухливих ігор на фізичну підготовленість молодших школярів. Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України : матеріали VI Всеукраїнської студентської конференції, 20-21 квітня 2006 року. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2006. С. 28-35
29. Журкіна Л. Формування навичок здорового способу життя засобами фізкультурно-оздоровчої роботи. Здоров'я та фізична культура. 2006. №11. С. 21-22.
30. Івашковський В. В., Остапенко О. І., Тимчик М. В. Фізичне виховання учнів початкових класів у позакласній роботі загальноосвітніх навчальних закладів: навч.-метод. посіб. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 172 с.

31. Ишмаматьева К. В. Организация самостоятельной работы слабоуспевающих учащихся. Начальная школа. 2003. № 6. С. 57-59.
32. Квак О. В. Позитивний вплив фізичних вправ на навчальну успішність школярів [Текст]. Макаренківська концепція підготовки вчителів у контексті вітчизняних та світових тенденцій розвитку педагогічної освіти : матеріали XVII міжнар. наук.-практ.конф. Упр. майстерність керівника навч. закладу : Упр. проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації. Упр. інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві : Всеукр. наук.-практ. семінар, (Полтава, 13-14 берез. 2018 р.) / за ред. М. В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України, Ін-т обдарованої дитини НАПН України. Полтава, 2018. С. 79-80.
33. Кобяков Ю. П. Концепция норм двигательной активности человека. Теория и практика физической культуры. 2003. № 11. С. 20-23
34. Кожемякина Н. І. До питання про шкільну дезадаптацію дітей першого класу: Наука і освіта. 2002. Вип. 2. С. 32-35
35. Козацька С. М. Самостійні заняття фізичними вправами – шлях оволодіння валеологічними знаннями, навичками здоров'я школярів. Педагогічні, психологічні та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. статей. 2000. №6. С. 36-39.
36. Козленко О. Формування мотивів фізичного вдосконалення у молодших школярів. Фізкультура в школі. 1999. №4. С. 29-30.
37. Колумбет А. Н. Классификация координационных способностей молодежи, факторы и компоненты их развития. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. 2014. № 4. Ч. II. С. 142-149.
38. Коренберг В. Б. К теории спортивной двигательной активности. Теория и практика физической культуры. 2007. № 2. С. 7-11.
39. Ланда Л. Н. Алгоритмизация в обучении / Под общ. ред. Б. В. Гнеденко, Б. В. Бирюкова. Москва : Просвещение, 1966. 523 с.
40. Лисенко Н. М. Раціональні прийоми самостійної роботи на однотемних та однопредметних уроках. Початкова школа. 1986. №11. С. 49-50.

41. Лукьянова М. Ориентир самостоятельной деятельности: обучение школьников самоконтролю. Учитель. 2003. № 2. С. 3-6.
42. Ляхов А. Жодного дня без фізкультури та спорту. Здоров'я та фізична культура. 2006. №10. С. 11.
43. Максименко А. М. Теория и методика физической культуры: учебник для физкультурных вузов. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Физическая культура, 2009. 496 с.
44. Мельник Ю. Самостійна робота у системі індивідуального навчання учнів сільських шкіл. Рідна школа. 2002. № 6. С. 51-53.
45. Микитюк О. М., Данильченко С. І. Анатомо-фізіологічні особливості дітей молодшого шкільного віку. Фізична культура в школі. 2003. №1. С. 9-10.
46. Мірошник І. Проблема формування творчої самостійної діяльності учнів у педагогічній науці. Світло. 2003. № 1. С. 10-13.
47. Мороз Ф., Гавришко С. Стан та розвиток фізичного виховання дітей дошкільного та шкільного віку [Текст]. Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; гол. ред. М. І. Степаненко. Полтава, 2016. Вип. 18. С. 228-234
48. Москаленко Н., Торбанюк Г. Інноваційні підходи до залучення школярів і студентів до рухової діяльності [Текст]. Спортивний вісник Придніпров'я. 2019. № 2. С. 115-121.
49. Назаренко Л. Д. Развитие двигательных-координационных качеств как фактор оздоровления детей и подростков: монография. Москва : Теория и практика физической культуры, 2001. 332 с.
50. Нестеренко Л. П. Диференційований підхід до організації самостійної роботи молодших школярів. Освіта Донбасу. 2001. № 3. С. 52-56.
51. Никольская С. В., Титорова О. Н. Технология планирования учебного материала по предмету «Физическая культура»: учебно-методическое пособие. Санкт-Петербург : Санкт-Петербургский государственный университет физической культуры имени П. Ф. Лесгафта, 2005. 94 с.
52. Новиков А. Самостоятельность и физкультура. Київ : 2005. 96 с.

53. Огніста К. Передумови формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку. Наукові записки ТДПУ: Педагогіка. 2002. Вип. 3. 121-125 с.
54. Орлов В. И. Активность и самостоятельность учащихся. Педагогика. 1998. №3. С. 44-48.
55. Остапенко О. Виховання у молодших школярів інтересу до фізкультури. Початкова школа. 2000. №6. С. 15-16.
56. Павлушенко, Ф. С. Використання засобів фізичного виховання для зміцнення здоров'я школярів [Текст]. Основи здоров'я. 2019. № 7. № 8. С. 12-16
57. Пономаренко О. В., Герасименко М. О. Теоретико – методичні аспекти управління системою формування координаційних здібностей [Текст]. Методика управління навчальними закладами : матеріали Всеукр. науково-практич. семінару (м. Полтава, 14 березня 2013 р.) / за ред. М. В. Гриньової; Полт. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2013. С. 41-44.
58. Попова А. Развитие самостоятельности младших школьников в условиях коллективных занятий. Начальная школа. 1990. № 11. С. 24-29.
59. Присяжнюк С. І. Розвиток фізичних якостей учнів початкових класів загальної школи (на прикладі сили і витривалості): Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання і спорту : спец. 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» Львів, 2001. 17 с.
60. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, С. 380
61. Психологія розвитку та формування особистості дитини : реком. бібліогр. покажч. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, наукова бібліотека ; уклад.: Т. І. Неудачина ; відп. ред. О. Г. Коробкіна. Харків : ХНПУ, 2018. 76 с.
62. Сагунова І. Розвиток координаційних здібностей старших дошкільників нетрадиційними засобами [Текст]. Спортивний вісник Придніпров'я. 2009. № 2-3. С. 67-70.

63. Симон Н. А. Формирование мотивации самостоятельной физкультурно-оздоровительной деятельностью у школьников младших классов. Омск, 2000. 96 с.
64. Скалій Т. Нові підходи до оцінки розвитку координаційних здібностей школярів 7 – 17 років. Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. 2006. № 4. С. 170-172.
65. Скалій Т. В. Педагогічний контроль розвитку координаційних здібностей дітей і підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення». Харків, 2006. 22 с.
66. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія. Київ : Просвіта, 2001. С. 310-312.
67. Сутула В. Про сутність взаємозв'язку між фізичною культурою і фізичним вихованням [Текст]. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2017. № 4. С. 91-96.
68. Технические средства обучения на уроках физической культуры: научное издание / В.Н. Верхлин. Москва: Просвещение, 2018. 77 с.
69. Тихомиров О. К. Развитие координационных способностей. Физическая культура в школе. 2006. №4. С. 29
70. Ушинский Н. Д. Собр. соч.: В 6 т. Москва : Наука, 1956. Т. 3. 454 с.
71. Филиппов А. С., Сергин А. А. Развитие координационных способностей детей младшего школьного возраста на уроках физической культуры с гимнастической направленностью [Текст]. Физическая культура: Воспитание, образование, тренировка. 2013. № 1. С. 29-31.
72. Хайбуллина Д. Р. Формирование основ самостоятельной оздоровительно-профилактической деятельности в процессе физкультурного образования детей младшего школьного возраста. Омск : 2000. 122 с.
73. Хоменко Н. М. Виховання інтересу до уроків фізкультури. Початкова школа. 1992. №3-4. С. 29.

74. Худолій О. М., Іващенко О. В. Моделивання процесу навчання та розвитку рухових здібностей у дітей і підлітків: Монографія. Харків: ОВС, 2014. 320 с.
75. Шалар О. Г. Мотиваційно-організаційний етап – важливий крок у підготовці підлітків до самостійних занять фізичною культурою. Фізична культура в школі. 2003. №2. С. 14-15.
76. Шаулин В. Н. Подготовка младших школьников к самостоятельной деятельности. Физическая культура в школе. 1991. № 4-5. С. 16-17.
77. Шестерова Л. Є. Шляхи вдосконалення змісту фізичної культури в загальноосвітній школі. Фізична культура в школі. 2003. №1. С. 26-27.
78. Шиян Б. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Ч. 2. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2002. 248 с.
79. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання. Частина 1. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2001. 272 с.